Societat | | Actualitzat el 26/06/2020 a les 09:03

Ribera d'Ebre: L'incendi que va conscienciar sobre el desequilibri territorial

El 26 de juny de 2019 es declarava a la Torre de l'Espanyol un incendi qualificat com de «nova generació» que acabaria cremant 5.050 ha | Un any després la zona lluita per refer-se

L'incendi de la Ribera d'Ebre va cremar 5.050 hectàrees | Josep M Montaner

El 26 de juny de 2019 començava el malson. Les flames sorgides del femer en autocombustió d'una granja de la Torre de l'Espanyol, impulsades per temperatures extremes i vent, començaven a arrasar amb tot el que es trobaven al seu pas.

Van ser 5 dies de lluita -fins donar-lo per controlat- contra un incendi qualificat de "nova generació" o el que es el mateix, un foc propi del canvi climàtic. En els moments més crítics, els Bombers de la Generalitat i la Unitat Militar d'Emergències (UME) hi van destinar centenars d'efectius. I un cop derrotades les flames, la desolació.

Onze dies més tard d'aquell 26 de juny l'incendi es va donar per extingit. Les flames van deixar un balanç final de 5.050 ha cremades, 1.000 ha de les quals de cultiu, majoritàriament oliveres.

Però darrera la magnitud de les flames, l'incendi de la Ribera d'Ebre va servir, tal com subratllen els afectats, per posar sobre la taula un problema sistèmic: el desequilibri territorial a Catalunya.

Les flames van passar per un entorn marcat pel despoblament i l'abandonament del camp. "A Flix som 3.500 habitants i només tenim 15 pagesos que s'hi dediquen professionalment", exposa Francesc Barbero alcalde de la població. Flix va ser el municipi més afectat per l'incendi, amb més de 3.000 hectàrees cremades.

Flix, amb més de 3.000 ha afectades, va ser el poble més afectat per l'incendi. Foto: Sofia Cabanes

"El foc va servir per fer un clic, prendre consciència de l'abandonament del sector primari, vinculat al despoblament. És un problema de fons, de gestió del territori i de la impossibilitat que el sector agrari generi les rendes suficients com per fer-lo atractiu. Però el foc també ha fet prendre consciència sobre els efectes del canvi climàtic". L'alcalde recorda com alguns punts de la comarca van arribar a registrar temperatures de 45 graus, "res a veure", comenta, amb la primavera plujosa i de temperatures suaus que han permès començar a recuperar part del paisatge.

"Ens hem adonat que vivim en un món rural amb un degoteig constant d'envelliment i d'abandonament de capacitat productiva. Les terres van quedant hermes perquè els pagesos que queden no tenen capacitat per agafar-ne més. Ha estat un degoteig lent, que l'incendi va fer evident", exposa, per la seua banda, Ernest Cubells, coordinador d'Unió de Pagesos a la Ribera d'Ebre.

La recuperació dels camps també serà lenta: "Els cultius no tornaran en sí fins d'aquí uns 4 anys", segons Cubells. "Hem tingut sort, esta primavera ens ha ajudat", explica, "però encara tenim un centenar de pagesos que esperen poder netejar els seus camps", afegeix.
"La resposta de l'Administració hi ha estat, però òbviament hi ha gent més i menys afectada i pagesos que no s'han pogut acollir als ajuts pel fet d'estar supeditats a assegurances".

Un any després de l'incendi continuen les tasques de neteja de camps per part de 60 persones

contractades per l'Ajuntament de Flix i el Consell Comarcal per netejar els terrenys de cultiu. Forestal Catalana ha netejat els perímetres de l'incendi i els camins. També han arribat 274.674 euros en ajuts directes del Departament d'Agricultura que formen part del pla de mesures urgents per pal·liar els danys ocasionats per l'incendi forestal de la Ribera d'Ebre, valorat en 11,5 milions d'euros i també es preveu impulsar l'ampliació del regadiu als termes de Vinebre, la Torre de l'Espanyol i Flix. El Departament de Treball, per la seua banda ha destinat 1,6 milions en contractacions i oferta formativa.

Diversos operaris de les brigades de neteja del foc treballant en una finca d'oliveres afectada per l'incendi a Vinebre. Foto: ACN

"Des de la perspectiva d'este darrer any i veient el que s'ha fet en altres incendis, seria injust dir que no s'ha treballat o que s'ha treballat poc per part de l'Administració. És una situació complexa, d'una banda, per l'incendi i, de l'altra, per la situació estructural de la pagesia", recalca l'alcalde de Flix.

L'incendi va despertar també una onada d'iniciatives solidàries, la més reeixida de les quals ha estat la impulsada a través de la plataforma Rebrotem, que repartirà entre els afectats, juntament amb Unió de Pagesos 112.112 euros que es van recaptar en una campanya de mecenatge l'estiu passat. Durant la tardor, la plataforma civil preveu engegar noves accions per seguir recaptar fons. "Esta serà una ajuda molt gran i per a alguns pagesos representarà una ajuda més important que la que rebran de l'Administració", afirma Cubells.

Un any després, tot i les dificultats, l'optimisme hi és present. "Aconseguirem aixecar el cap. Si una cosa tenim aquí és perseverança. Estem acostumats a treballar enfront de les inclemències, tot i que estem en un context molt difícil pel mercat i també veiem amb incertesa la implantació de futurs parcs eòlics i fotovoltaics que poden hipotecar l'agricultura de la comarca", vaticina el coordinador d'UP a la Ribera d'Ebre.

"D'aquí 4 o 5 anys quan fem balanç de debò espero que puguem dir que en vam poder traure coses positives i revertir la situació", afegeix Francesc Barbero.

Este dissabte, els alcaldes dels 8 municipis de les comarques de la Ribera d'Ebre, les Garrigues i el Segrià afectats per l'incendi plantaran 8 oliveres en l'entorn de l'Ermita del Remei de Flix en un acte de commemoració d'este primer aniversari. Un acte "senzill" però dotat d'un gran simbolisme. La Ribera d'Ebre rebrota.

Un any de l'incendi de la Ribera d'Ebre. Foto: ACN